

## תוכנית ומבנה הקורס

מרצה	נושא – רקע ומבוא	יום 13.1 / שעה
מאיר	אוטיזם – היסטוריה, הגדרה, רקע, מאפיינים וסימנים מוקדמים.	08:30-10:00
	הפסקה	10:00-10:30
מאיר	המשך היסטוריה, הגדרה ומאפיינים	10:30-11:15
	הפסקה	11:15-11:30
דקלה	אבני דרך בלקות תקשורתית – ילדים עם אוטיזם בהשוואה להתפתחות נורמטיבית	11:30-13:00
	הפסקת צהרים	13:00-13:30
דקלה	אבני דרך במשחק – ילדים עם אוטיזם בהשוואה להתפתחות נורמטיבית	13:30-15:00
דקלה + מאיר	סכום היום דיון, היום הבא	15:00-15:30

מרצה	נושא – גישות טיפוליות	יום 20.1 / שעה
דקלה	בעיות תחושתיות וגישת ה-SI	08:30-10:00
	הפסקה	10:00-10:30
דקלה	בעיות תחושתיות וגישת ה-SI המשך	10:30-11:15
	הפסקה	11:15-11:30
דקלה	ABA + ESDM גישות טיפוליות	11:30-13:00
	הפסקת צהרים	13:00-13:30
דקלה	DIR ושילובו בטיפולי פיזיותרפיה	13:30-15:00
	סכום היום דיון, היום הבא	15:00-15:30

מרצה	נושא – מוטוריקה	יום 27.1 / שעה
מאיר	ליקויים מוטורים בינקות	08:30-10:00
	הפסקה	10:00-10:30
דקלה	היפוטוניה ודיספרקסיה התפתחותית באוטיזם	10:30-12:00
	הפסקה	12:00-12:30
דקלה	שליטה יציבתית וקשיי חיקוי באוטיזם	12:30-14:00
דקלה + מאיר	סכום היום דיון, היום הבא	14:00-14:30

מרצה	נושא – קליניקה	יום 3.2 / שעה
מאיר	מאפייני הליכה ייחודיים והליכה על אצבעות	08:30-10:00
	הפסקה	10:00-10:30
מאיר	מוטוריקה ואוטיזם – כלי אבחון מוטוריים	10:30-12:00
	הפסקת צהרים	12:00-12:30
מאיר	התנסות בכלי הערכה – תיאורי מקרה	12:30-14:00
	הפסקת צהרים	14:00-14:30
מאיר	גישות טיפוליות ללא ביסוס מדעי	14:30-15:15
דקלה + מאיר	סכום היום דיון, היום הבא	15:15-15:30

מרצה	נושא	יום 10.2 / שעה
דקלה	אוטיזם כהפרעה בעיבוד מידע - ארגון הסביבה ככלי מרכזי בטיפול	08:30-10:00
	הפסקה	10:00-10:30
מאיר	טיפולים קבוצתיים בילדים על הספקטרום האוטיסטי - תאוריה	10:30-12:00
	הפסקת קפה	12:00-12:30
מאיר	טיפולים קבוצתיים בילדים על הספקטרום האוטיסטי - תיאורי מקרה	12:30-13:15
	הפסקה	13:15-13:30
דקלה	היבטים רגשיים בקרב הורים ומטפלים	13:30-15:15
דקלה + מאיר	סכום היום דיון, היום הבא	15:15-15:30

מרצה	נושא - לקראת סיום	יום 17.2 / שעה
מאיר לוטן	למידה מוטורית בדגש על אוטיזם	08:30-10:00
	הפסקה	10:00-10:30
דקלה + מאיר	מוקדי הטיפול הפיזיותרפי בעבודה עם ילדים על הספקטרום	10:30-11:15
	תרגיל עבודה בקבוצות	11:15-12:00
	הפסקת צהרים	12:00-12:30
דקלה + מאיר	ניתוח מקרים בכיתה	12:30-13:15
	הפסקה	13:15-13:30
	סיכום הקורס ומשובים	13:30-14:30

## **אוטיזם : הגדרה, רקע ומאפיינים**

בהרצאה ילווה הסבר על הלקות ומאפייניו עפ"י ההגדרה ב DSM-V , היכרות עם שכיחויות , אפידמיולוגיה ואבחנות מבדלות (השונה והדומה לאבחנה האוטיסטית). המטפלים יכירו את הסימנים המוקדמים לאוטיזם ומתי כדאי להפנות פעוט לאבחון ובירור נוסף על רקע החשד לאוטיזם.

## **התפתחות תקינה מול התפתחות באוטיזם – תקשורת**

בהרצאה יינתן רקע על אבני דרך בהתפתחות התקשורתית, החל מהשבועות הראשונים להתפתחות, ועד להתפתחות של שפה ודיבור. ילמדו בכל שלב השינויים המחקריים שנמצאו בילדים עם ASD, החל ממחקרים רטרוספקטיביים לגבי שלבים מוקדמים בהתפתחות ועד למאפיינים ייחודיים בהתפתחות שפתית. בהתאם ינתנו אסטרטגיות לעידוד קשר ותקשורת בשלבים שונים.

## **התפתחות תקינה מול התפתחות באוטיזם – משחק**

בהרצאה נעבור על שלבים שונים בהתפתחות של משחק. החל ממשחק סנסומוטורי, דרך משחק פונקציונלי, משחקי בניה, משחק סימבולי, משחק חברתי ומשחקי מחשב. נתעכב על כל שלב בשינויים ובקשיים שניתן לראות במשחק אוטיסטי, החל בהתנהגות סנסורית, חזרתיות, נוקשות, קושי ברעיונות למשחק, ובהמשך קשיים בהבנה של כללים, שמירה על תור וקשיים ייחודיים שעולים בהקשר של משחקים חברתיים והבנה של שפה לא מילולית בתוך משחק. ינתנו אסטרטגיות טיפוליות וכלים לעידוד גמישות ופיתוח של משחק, וכלים להבניה ולימוד של משחק החלש משלבי הראשונים ועד להתמודדות עם ניצחון והפסד, התייחסות לרצונות האחר במשחק ועוד.

## **גישות טיפוליות בילדים על הרצף האוטיסטי**

בהרצאה יינתן רקע על הגישות המרכזיות הנהוגות בארץ לטיפול בילדים על הרצף. ABA, DIR, ו-ESDM. בכל גישה יפורט הרציונל, האסטרטגיות, העקרונות. יהיה ניסיון להבין את היתרונות והחסרונות של כל שיטה ואת היכולת לשלב עקרונות מסוימים מכל שיטה בתוך טיפול פיזיותרפי.

## **היבטים סנסומוטורים באוטיזם**

בהרצאה יינתן רקע על ממצאים לגבי מבחנים מוטורים סטנדרטים וליקויים שנמצאו בילדים על הרצף. ילמדו שינויים מוטוריים שנצפו בשלבים ראשוניים בהתפתחות. ילמדו אספקטים ומאפיינים ייחודיים לאוכלוסייה היפוטוניה – הקשר לקשיים באכילה, דיבור ואספקטים של קשב ורמות עוררות.

**דיספרקיה** – מאפיינים ייחודיים שנמצאו בילדים על הרצף, שינויים נוירולוגים רלוונטיים שנמצאו. שלבים שונים של התכנון המוטורי, החל משלב יצירת הרעיון, לתכנון רצפי התנועה וכלה בסוגי משובים. כל זאת תוך התייחסות ספציפית לממצאים בילדים על הספקטרום ושילוב אסטרטגיות לכל אספקט בו נמצא קושי.

**שליטה יציבתית** – ילמדו בפירוט ממצאים ייחודיים לילדים על הרצף האוטיסטי, התייחסות פרדוקסלית למצבי סטרס ובהתאם התאמות רמות קושי שונות ומשתנות. ילמד הצורך במשובים תחושתיים, והתייחסות להיבטים של עוררות ותחושה בכל הנוגע לשליטה יציבתית. ילמד הצורך בהעברה למרחבים שונים ותרגול בשילוב אופנויות חוש שונות הקשורות לליקויים באינטגרציה החושית ולמאפיינים שונים שנמצאו בתרגול בסביבות גירויים שונים.

**מאפייני הליכה ייחודיים** – מאפייני הליכה של ילדים על הספקטרום כוללים מאפיינים הדומים להפרעות אקסטא-פירמידליות כמו גם מאפיינים של ליקויים צרבולרים. שינויים נוירולוגים שנמצאו מתאימים לשינויים התפקודיים. ילמדו המאפיינים הייחודיים ואסטרטגיות טיפוליות. כמו כן, כ-20% מהילדים על הרצף מראים דגם הליכה על קצות אצבעות, יעשה ניתוח של הסיבות השונות וטיפולים המתאימים בהתאם לניתוח שהמטפל יעשה.

**קשיים בחיקוי** – לילדים עם אוטיזם קושי משמעותי בחיקוי, יש יותר קושי בתנועות פשוטות מאשר בחיקוי עם חפצים או חיקוי בעל משמעות. ילמדו השינויים שנמצאו בתפקוד נוירוני מראה והשפעתם על אספקטים שונים בתפקוד התנועתי והחברתי. ילמדו אסטרטגיות ללימוד תנועה בהתייחס לקשיים שנצפו, כמו שימוש בסרטונים ואסטרטגיות נוספות.

### **למידה מוטורית עם דגש אוטיזם**

בהרצאה נעבור על עקרונות מתוך הלמידה המוטורית, שינויים מחקריים שנמצאו בלמידה המוטורית ובהתאם התאמה של רמות קושי שונות מהרגיל, שלבי למידה שונים, והתייחסות לאספקטים של "הילד-הסביבה-והמטרה" בהתייחסות ספציפית למאפיינים של ילדים על הרצף האוטיסטי.

### **מודל ה Sensory Integration ושילובו בטיפול פיזיותרפיה לילדים על הרצף**

בין 80%-90% מהילדים על הרצף האוטיסטי חווים קשיים בוויסות ובאינטגרציה החושית. קשיים אלו משפיעים מאוד על התנועה, יכולת הפניות והלמידה, רמת העוררות והאקטיביות...

בהרצאה נלמד את המודל של אינטגרציה חושית. נלמד על בעיות של מודולציה חושית ודיסקרימינציה חושית, כיצד הן יתבטאו במערכות החוש השונות במצב של תת תחושתיות ויתר תחושתיות. נלמד על רמות עוררות ורמות אקטיביות ואסטרטגיות טיפול שונות להעלות או להפחית רמת עוררות. נלמד כיצד להתייחס להתנהגויות סנסוריות בטיפול פיזיותרפיה על מנת למקסם את יכולת הלמידה המוטורית וההיענות בטיפול.

### **אספקטים רגשיים של הורים ומטפלים לילדים על הרצף**

נלמד בהרצאה על הקשיים הרגשיים שילדים עם אוטיזם מביאים לטיפול, על ההבדל בין חפץ מעבר לחפץ אוטיסטי. נלמד על היבטים רגשיים של הורים החל משלב קבלת האבחנה המוקבל לעתים לשלבי עיבוד אבל. נלמד על ראיון RDI של קבלה של האבחנה ואיך ניתן לשלבו בראיון הורים על מנת לדעת באיזה שלב ההורים של הילד נמצאים. נלמד על הקשר בין ה RDI להתקשרות של ילדים הרצף ועל ההשפעה על זה על הטיפול. נלמד על מה המטפל יכול לחוש בחדר ועל אספקטים כמו הזדהות השלכתית והעברה נגדית שיכולים ליצור קשיים רגשיים בטיפול, וכיצד ניתן להתמודד ובעיקר להיות מודעים לתהליכים אלו.

### **היבטים בעבודה עם הורים וכלי של קבלת האבחנה**

העבודה עם ילדים על הרצף כוללת עבודה עם הורים שקיבלו אבחנה, ההרצאה תתמקד בכלי של קבלת האבחנה תוך התמקדות בקושי שההורים חווים, שלבים שונים בהתמודדות ודפוסים שונים של התמודדות וקבלה של האבחנה.

### **אוטיזם כהפרעה בעיבוד מידע**

נלמד בהרצאה על מודלים של עיבוד מידע ועל אוטיזם כהפרעה בעיבוד מידע. נלמד על מארגני מידע פנימיים: הקושי ביצירה של סכימות ולכידות מידע מרכזית מול ההישענות על חוקיות. הקושי להשתמש באחר כמארגן מידע. נלמד על הקושי ביצירת ייצוגים.

כמו כן נלמד על מארגני מידע חיצוניים ובהתאם על החשיבות ביצירת סדר יום, ויזואליזציה ושימוש בתמונות ואירגון של הסביבה הטיפולית על מנת לאפשר ולעודד אספקטים של יוזמה והבנה של המרחב. נלמד על ההשפעה הרגשית של חסר במארגני מידע פנימיים וכיצד כמטפלים ניתן לתמוך ולארגן את המידע בצורה שתאפשר תפקוד אופטימלי.

### **שימוש במודל ה- floor time בטיפולי פיזיותרפיה – תיאור מקרה**

בהרצאה ייעשה שימוש בתאור מקרה על מנת להדגים אסטרטגיות מתוך טיפול DIR וכיצד ניתן לשלבם בטיפול פיזיותרפי לילד מורכב ברמת תפקוד נמוכה. ייעשה שימוש בסרטונים ודוגמאות על מנת להמחיש את ההתייחסות לשלבי ההתפתחות השונים לפי מודל ה DIR ושימוש בטכניקות של מודל זה תוך עידוד לץנועה והתמודדות עם חרדה תנועתית.

### **טיפולים קבוצתיים בילדים על הרצף**

בהרצאה תודגש החשיבות של טיפולים פיזיותרפיים לילדים על הרצף, למי הם מתאימים ומהם האספקטים הטיפוליים השונים שעל המטפל להתייחס אליהם בטיפולים אלו. אספקטים של התמודדות עם הצלחה וכשלון, התייחסות לאחר בקבוצה ולרמזים בלתי מילוליים בקבוצה, פתרון בעיות חברתי (כמו למשל, מה קורה כש-2 ילדים רוצים להיות ראשונים, מה ניתן לעשות...) כמו גם על דגשים מוטוריים שיש להתייחס בטיפול קבוצתי עם ילדים אלו, כמו מהירות תנועה, חיקוי, התייחסות לגירויים שונים, מעבר בין סביבות טיפוליות שונות...